

Danmark efter coronakrisen

I disse dage er der godt nyt om coronakrisen herhjemme. Kurverne over indlagte patienter flader ud, og vi er begyndt at tale om, hvordan vi skal åbne samfundet igen. Men hvad er det for et samfund, vi kan se frem til? Har coronakrisen påvirket os? Har den påvirket vores eksportmarkeder? Hvad kan vi forvente af turiststrømme? Vil vi tænke og handle anderledes efter krisen end før? Svaret på disse spørgsmål vil give os et fingerpeg om, hvad det er for et samfund, vi skal åbne op til.

Nationalbanken har skønnet, at vores økonomi vil skrumpes med 3-10% i år. Herefter forventer man, at den retter sig igen. Der vil være brug for de samme produkter, services og aktiviteter efter coronakrisen som før – men er det rimeligt eller fornuftigt at tro det?

En stor del af vores velstand bygger på eksport. Vi er stærkt afhængige af den økonomiske udvikling i vores eksportmarkeder. Mens Danmark ser ud til at komme nogenlunde helskindet gennem coronakrisen og har holdt hånden under vores erhvervsliv gennem en række hjælpepakker, er dette langt fra tilfældet i mange af de lande, vi især eksporterer til. Arbejdsløsheden er steget historisk hurtigt i USA, som er en af vores største handelspartnere. Det ser bedre ud i vores nabolande, men også de forventer negativ vækst i år. Selvom det skulle lykkes Danmark at komme op på niveauet fra før coronakrisen, er der ikke meget, der tyder på, at vores eksportmarkeder vil kunne aftage den samme mængde danske varer som hidtil.

I det lys er det nærliggende at overveje, om vi kan gøre noget smartere end blot at forsøge at genoprette status quo.

Her kommer klimakrisen ind i billedet. Klimakrisen er resultatet af et overforbrug af fossile brændstoffer og af varer i al almindelighed. Vores forbrug af energi og varer er så stort, at vi har forbrugt alle de ressourcer, Jorden kan genskabe, når vi når hen en gang i maj måned. Resten af året overforbruger vi Jordens ressourcer og tager derved forbrugsmuligheder fra kommende generationer. Det vil hjælpe, når al energi er vedvarende, men selv da vil det nuværende forbrug være langt større, end Jorden er i stand til at understøtte bæredygtigt.

Der er derfor ingen vej udenom at reducere vores forbrug.

Regeringen har sat det mål, at den grønne omstilling ikke må koste vækst og arbejdspladser. I lyset af coronakrisen kan vi nu se, at vi uomtvisteligt vil komme til at opleve nedgang i både vækst og arbejdspladser. Men det er lige præcis én af de nødvendige veje til afhjælpning af klimakrisen. Vi skal derfor ikke være kedede af faldende vækst og nedgang i beskæftigelsen. Vi skal derimod spørge os selv: Hvad er det, der er brug for i denne verden? Er der brug for dårligt produceret tøj, der ikke holder, og den nyeste iPhone? Hvis vi vil gøre det godt på langt sigt, skal vi koncentrere os om at producere varer, der har en reel værdi som for eksempel vindmøller og medicin. Samtidig kan vi skære ned på unyttige eller skadelige varer som fast food, slik og tobak.

Vi har været vant til, at det var tilstrækkeligt til at etablere en produktion, at en vare kunne sælges – eventuelt på baggrund af massiv reklame. Det vil være klogt at tilrettelægge genåbningen af samfundet, så vi især støtter aktiviteter, der skaber varer, der er et reelt behov for og i en høj kvalitet, så de holder længst muligt. Et fald i beskæftigelsen kan imødegås med programmer for arbejdsdeling, omskoling og efteruddannelse – og en fair støtte til dem, der kommer i klemme og ikke kan omstille sig til nye krav.

Coronakrisen giver os en unik mulighed for at ændre samfundet. Der er næppe nogen danskere, der ikke har tænkt over, hvor dette skal ende, og hvad det kommer til at betyde for dem. Vi er ikke de samme som før coronakrisen. Rigtig mange af os har forstået, hvor sårbare vi er, og hvor let tæppet kan blive trukket væk under os. Samtidig mærker vi klimaforandringerne, også her i vores eget land, og flere og flere forstår, at vi er nødt til at handle på det. Der er derfor grund til at tro, at der i befolkningen vil være opbakning til en politik, der sigter mod mere bæredygtighed, og at vi kommer til at betale en pris for det. Når regeringen hjælper erhvervslivet på fode igen, må det være et krav, at investeringerne er grønne, og at vi investerer i noget, der er brug for fremadrettet. Der vil for eksempel ikke være brug for den samme kapacitet som hidtil i hotel- og restaurationsbranchen. Statsstøtte løser ikke dette problem men ville bare trække pinen ud.

Coronakrisen er en tragedie for dem, den går ud over, men for samfundet som sådan er den en håndsrækning til at dæmpe vores forbrug, noget der er svært men helt nødvendigt for at løse klimaproblemet. Regeringen opfordres til at se dette som en mulighed, vi kan bruge aktivt til at bringe os hen, hvor vi vil blive tvunget hen alligevel, hvis vi ikke gør det frivilligt og styret. Det vil gøre samfundet mere robust til at modstå kommende kriser.